

Íslensk uppfinning stóran týðning eisini
fyri Føroyar:

Maskina sum slítur kjálkar og lippur frá toskarhøvðinum

— kunnu nýtast sum dýr mannaføði í staðin fyri sum bilig djóraføði — úrtøkan úr toskinum verður tá 5–6% størri

Føroyska samfelagið kann fáa nógvar milliónir krónur í meirinntøku, um vit virka toskarhøvð til mannaføði heldur enn at lata tey fara til minkafóður.

Henda spurningur hava triggir íslendingar og umboð fyri fleiri føroyskum fiskavirki tosað um í hesum døgum.

Orsøkin: Íslendingar hava sum teir fyrstu í heiminum gjørt eina maskinu, sum á lætt og væl sker/slítur eygu, heys og táknir frá kjálkum, lippum og tungu á toskarhøvði. Hetta er av besta fiskamati og kann nýtast til mannaføði á ymsan hátt.

Prototypan liðug

Hóast tað hava verið gjørdar royndir at gera maskinur, sum skera kjálkarnar frá toskarhøvði-

inum, so er enn ongandið hópfraðleidd ein slik maskina, ið kann gera hetta arbeiði til fulnar.

Ikki fyrr enn nú! Tað er íslendingurin Jón Palmason, sum hevur uppfunnið maskinuna. Íslenska fyrirtøkan «Kvikk» hevur síðani útvikað hana viðari, og nú er so tann endaliga prototypan liðug.

Hon hevur verið vist fram í Íslandi. Fyrstu ferð hon er vist fram uttan fyri Ísland, var í vikuni — á Lynfrost í Runavík.

Umboð fyri fleiri føroyskum fiskavirki sœu maskinuna, og longu nú hevur Lynfrost bílagt eina slíka maskinu. Tíðindablaðið Söslalúrin tosaði við teir triggjar íslendinganar aftaná: Björn Birgisson frá útflutningsmiðstöðini í Reykjavík, Svanur Vilhjálmsson frá fyrirtøkuni Kvikk og Torfa Thorsteinsson frá fiski-

rannsóknarstovuni i Reykjavík.

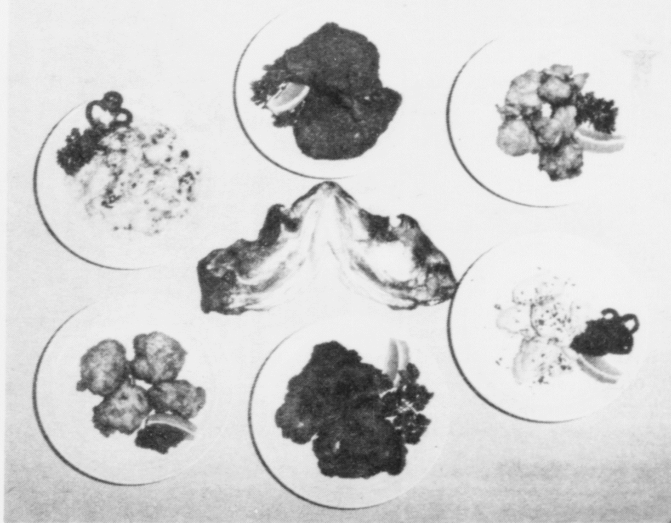
Á marknaðinum í juli

Svanur Vilhjálmsson greiðir frá, at teir hava arbeiðt við hesi maskinuni í fleiri ár. Teir hava brúkt fleiri mill. kr. til hetta arbeiði. Nú er hon so um at vera klár til hópfraðleislu. Áætlanin er at teir skulu byrja at framleiða maskinuna í juni mánaða, soleiðis at tær fyrstu maskinurnar longu eru á marknaðinum í juli.

Í samband við at teir eru í Føroyum við maskinuni bjóða teir føroyskum virkjum eitt sertilboð til 1. juni. Vit kunnu fáa maskinuna fyri 98.000 danskar krónur. Veruligi prísurin verður at leggja munandi hægr.

Svanur sigur, at teir hava verið í øðrum

GELLER OG KINNFISK

Í miðjuni siggja vit hjálkar og lippur skorið frá restini av høvðinum. Mangur góður biti fæst burtur úr hesum

londum og greitt frá arbeiðinum við hesi maskinuni. Áhugin tykist at vera stórur fyri at keypa hana. Higartil hava 12 íslensk virki bílagt maskinur og annars eru nakrar bílagdar í Canada, Skotlandi og í Noregi.

Fesk — saltað — fryst og fars

Orsøkin til at henda maskinan er so áhugaverd er tann, at tað við henni ber til á lönandi hátt at skera kjálkar, lippur og tungu frá toskarhøvðinum og skilja hetta sum manna-

føði antin fesk, saltað, fryst ella mælið til fars.

Hvat viðvíkur farsinum, so er tað fiskirannsóknarstovan í Reykjavík, sum saman við starvsbrøðrum í Noregi og Føroyum, ið arbeiðir við at fáa eitt 1. floks fars burtur úr kjálkum, lippum og tunguni. Tær royndir, sum eru gjørdar higartil, hava givið gott úrslit. Tað, sum umræður, er at slita ella skera eygu, táknur og sjálfan heysin frá restini. Hendir tað at eitt eygað kemur í farsid, so verður tað beinanvegin reytt á liti. Og slíkt fars hevur vánaligan prís.

Maskinan hjá íslendingum kann skera 35 til 40 kjálkar v.m. um minuttin. Í dag verður nakað av kjálkum skorið við hond, men er talið bert umleið 4 um minuttin.

Minkafóður

Í dag fer sum áður nevnt foskarhøvðið til minkafóður fyri lutvist lágan prís. Við hesi nýggju maskinuni fer tað at lona seg at gera mannaføði burtur úr toskarhøvðinum við sera góðum úrsliti. Sjálvandi kreyst so, at marknaðurin er í lagi.

Torfi Thorsteinsson sigur, at við at brúka matin á toskarhøvðinum í matvøruframleiðsluni ber til at hækka úrtøkuna við 5 til 6%. Hetta kann bliva til nógvar milliónir kilo og krónur tá hugsað verður um hvussu nóg toskarhøvð verða mælin til biligt minkafóður.

Sum eitt dømi nevnr hann, at hava vit 500 tons av toski eru tey 100–120 tonsini høvd. Skera vit kjálkar og lippur frá restini av høvðinum hava vit 65 tons av fiskakjøti og mæa vit tað til fars fáa vit

umleið 30 tons.

Marknaðurin

Björn Birgisson frá útflutningsmiðstöðini heldur, at nú maskinan er komin undir land, so ber til at leita eftir marknaðum um fyrri vørunum t.v.s. frystum, feskum, ella saltaðum kjálkum og lippum og fyrri fars.

Sjálvur heldur hann, at tað eru góðir møguleikar at finna keyparar. Serliga visir hann til Portugal, Frakland og Spania.

Norðmenn, sum hava turkað toskarhøvð til Nigeria, hava í eina tíð beint fyrri stórum nøgðum, tí Nigeria hevur sett í gildi innflutningsbann.

Hetta hevur gjørt, at norðmenn nú kanska meira enn aðrir vísa íslendsku maskinuni stóran ans, tí her er eisini møguleiki hjá teimum at brúka toskarhøvðini á annan hátt enn at turka tey.

Samanumtikið kann sigast um hesa íslendsku maskinuna, at hon ger tað møgult uppá rationellan hátt at gera rávoru til dýra mannaføði, rávoru sum í dag fer til biliga djóraføði.

Íslendingar skulu í juni luttaka á eini stórarí fram-sýning í Bellasentrinum í Danmark. Har verður maskinan so við, í samband við framsýningina hava íslendingar gjørt eitt serblað um íslendskan idnað. Herfyri fingur teir annars sera nógva umtalu í heimskenda fiskivinnublaðnum Fishing News International.

Umboðsmaðurin fyri kjálka- og lippumaskinuni í Føroyum er Petur Nolsøe í Havn.

Jan

MASKIN FOR UTTAK AV FISKEKJAKER

